

Toisella katsomalla

Ohjeita tunnin vetäjälle

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Hyvä opettaja / kouluvierailija!

Sinulla on käsissäsi Toisella katsomalla -koulutuspaketti. Se sisältää materiaalia, jonka pohjalta voit pitää maahanmuuttoa käsittelevän oppitunnin. Lisäksi koulutuspaketti sisältää vinkkejä oppituntien pitämiseen sekä tietoa kirjaprojektin taustoista ja tavoitteista.

Toisella katsomalla -hanke pyrkii avaamaan maahanmuuttajiin liitettäviä stereotypioita ja kehottaa katsomaan ihmistä pintaa syvemmälle pedagogisesti mielekkäiden lähestymistapojen kautta.

Toivomme, että koulutuspaketti on avuksi oppitunnin pitämisessä ja tarjoaa ideoita maahanmuuttoteeman käsittelyyn. Antoisia opetustuokioita!

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Koulutuspaketti

Toisella katsomalla -koulutuspaketti on kehitetty maahanmuuttoteeman käsittelyyn kouluissa.

Koulutuspaketin avulla pyritään tarjoamaan sisällöltään monipuolinen ja innostava oppituntikonaisuus toisen asteen opiskelijoille.

Koulutuspaketin sisältämien tarinoiden kautta voidaan avata maahanmuuttajiin liitettäviä stereotypioita ja pohtia omia käsityksiä maahanmuuttajista.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Tarinoita, tietoa ja tehtäviä

Koulutuspaketti pohjautuu Toisella katsomalla -kirjan sisällölle. Kirja käsittää kolme osaa: tarinoita, tietoa ja tehtäviä.

Tarinat avaavat lukijan eteen näkymiä eri puolille maailmaa. Pyrkimys on todellisten elämänpolkujen avulla lisätä opiskelijoiden ymmärrystä maahanmuuton syistä ja seurauksista.

Tarinoita tuetaan taustatiedolla lähtömaista. Teos tarjoaa myös tietoa muuttoliikkeistä, suomalaisten historiasta siirtolaisina sekä rasismista. Ajankohtaisena aiheena Itä-Euroopan romanikerjäläisten saapuminen Suomeen.

Kirjan loppuosassa olevat tehtävät ovat suunniteltu osallistavia oppitunteja ajatellen.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Oppitunnin tavoitteet

- Käsitellä maahanmuuttajia persoonallisten elämäntarinoiden kautta
- Tarjota tietoa ja erilaisia näkökulmia
- Haastaa nuoria ajattelemaan ennakkoluulottomasti, itsenäisesti ja kriittisesti.
- Laajentaa nuorten ymmärtämystä monikulttuurisuudesta ja eri maiden todellisuuksista
- Rohkaista nuoria aktiiviseen vuorovaikutukseen kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- Herättää kiinnostusta globaaleihin kehityskysymyksiin

Tietoa Toisella katsomalla -hankkeesta

Hanke on Kulttuurikameleontit ry:n ja Suomen Antropologisen Seuran yhteistyöhanke, jonka tavoitteena on edistää maahanmuuttajuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyvää yhteiskunnallista keskustelua. Hanke on toteutettu ulkoasiainministeriön myöntämän viestintä- ja kehityskasvatustuen avulla.

Hanke pyrkii myös edistämään kehityskasvatuksen asemaa kouluissa ja tarjoamaan opettajille materiaalia monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden teemojen käsittelyyn. Hankkeen tausta-ajatuksena on lisätä ymmärtämystä, tietoa ja keskustelua helposti marginalisoituvista ryhmistä vahvistaen suvaitsevaa ja solidaarista ilmapiiriä koulumaailmassa sekä yhteiskunnassa yleisemmin.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Linkki Toisella katsomalla -kirjaan

- Kirja on luettavissa sivuston www.kulttuurikameleontit.com kautta osoitteessa:
http://files.kotisivukone.com/kulttuurikameleontit.kotisivukone.com/toisellakatsomalla_kirja2.pdf

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Oppitunnin sisältö

- Oppituntia varten koulutuspakettiin sisältyy Power Point -esitys *Toisella katsomalla -oppitunti*.
- Esitys rakentuu kirjan pohjalle sisältäen seuraavat osat:
 - tietoa maahanmuutosta,
 - maahanmuuttajan tarina,
 - stereotypioita käsittelevä tehtävä.
- Oppituntia varten tarvitaan:
 - Power Point: *Toisella katsomalla -oppitunti*,
 - Rebwarin tarinan lyhennelmä tulostettuna,
 - Post it -lappuja tehtävää varten.

Ehdotus oppitunnin rakenteesta

5 min	Johdanto (dia 1) <ul style="list-style-type: none">Kerro, että kyseessä on Toisella katsomalla –oppikirjalle pohjautuva tunti, jonka aiheena maahanmuutto.
10 min	Tietoa maahanmuutosta ja siihen liittyvistä stereotyyppioista (diat 2 - 9) <ul style="list-style-type: none">Haasta opiskelijat keskustelmaan ja pohtimaan aihetta: näytä ensin kaksidiainen sarjakuva ja kysy sitten mikä ajatus sarjakuvan taustalla on.Avaa keskustelu stereotypian määritelmästä ja kerro, että tunnin yhtenä tarkoituksena on pohtia stereotyyppien vaikutusta ajatteluamme.Lähesty sitten teemaa suomalaisuuden kautta: näytä Kuka on tyypillinen suomalainen -sarjakuva ja kerro suomalaisten historiasta maahanmuuttajina. Voit pyytää opiskelijoita pohtimaan onko maahanmuuttoa esiintynyt heidän lähipiirissään ja ovatko he kenties itse muuttaneet toiseen maahan.Arvuuta, mitkä ovat maailman maahanmuuttajavaltaisimmat maat ja näytä sitten kartta ja tilastot maahanmuutosta ja pakolaisista.
10 min	Tarina: Kurdimiehen taistelu (diat 10 - 13) <ul style="list-style-type: none">Lue Rebwarin tarinan lyhennelmä oppilaille.
15 min	Tehtävä: "Ne on aina just sellasii..." (dia 14) <ul style="list-style-type: none">Kerro tehtävä ja jaa post it -laput.Kirjoita yksi kerrallaan kolme sanaa taululle (esim. suomalainen, jääkiekkoilija, maalainen, lukiolainen, missi.) Pyydä opiskelijoita tuomaan taululle sanojen herättämin mielikuvien täydennetyt post it -laput.Pura tehtävä keskustellen.
5 min	Lopetus (diat 15 - 16) <ul style="list-style-type: none">Koosta tunnin sanoma ja kerää palautelaput.

Lyhennelmä Rebwarin tarinasta

Kurdimiehen taistelu henkensä ja unelmansa puolesta

Toisella katsomalla -oppitunti DIA 10

- Näytä Rebwarin kuva ja kerro, että luet hänestä tarinan.

Toisella katsomalla -oppitunti DIA 11

Rebwar syntyi keskiluokkaiseen kurdiperheeseen ja kasvoi Kirkukin öljykaupungissa. Sodan puhjettua Rebwar liittyi kurdisisseihin ja taisteli vuorilla Irakin armeijaa vastaan.

Sodan keskeltä Rebwar lähti Iraniin ja sieltä edelleen Pakistaniin. Kolmen ja puolen vuoden odotuksen jälkeen Rebwar sai turvapaikan Suomesta. Nyt Rebwar elää perheenisän arkea Helsingissä.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Toisella katsomalla -oppitunti DIA 12

Rebwarin lapsuudessa kaikki oli vielä toisin. Ei ollut sisällissotaa, joukkomurhia tai Saddam Husseinin hirmuhallintoa. Oli leikkiviä lapsia ja öljystä elävä kaupunki nimeltä Kirkuk. Rebwarin muistoissa kaupungin sydämessä seisova linnake oli paikoista hauskin. Linnanpuistossa Rebwar ajeli kolisevilla hevuskärryillä ja pelasi jalkapalloa toisten poikien kanssa.

Vapaa-aikaa ei ollut loputtomiin, sillä koulu vei oman aikansa. Rebwarin vanhemmat, jotka itse olivat lukutaidottomia, pitivät huolen siitä, että koko 14-henkinen lapsikatras pääsi kouluun ja hankki itsellensä ammatit. Rebwar halusi sähkömieheksi, ja se hänestä myöhemmin tulikin.

Rebwar sai käydä koulunsa loppuun, mutta muutoin tilanne oli pahenemaan päin. Hänen kotikaupunkinsa Kirkukin kärsimys oli juuri alkamassa.

Saddam Husseinin valtaannousu vuonna 1979 sinetöi kurdien kovan kohtalon. Saddam aloitti sodan sekä maansa kurdeja että Irania vastaan. Maaseudulta alkoi tulla kamalia uutisia: kurdien pakkosiirrot lisääntyivät ja kokonaisia kurdikyliä kerrottiin tuhotun. Huhuttiin kaasuaseiden käytöstä.

Aikuiseksi varttunut Rebwar ei jäänyt katselemaan sortotoimia sivusta. Hän liittyi kurdien maanalaiseen vastarintaliikkeeseen. Rebwar hyvästeli surullisena perheensä, jätti Kirkukin salaa ja lähti vuorille.

Vuosi Kurdistanin vuoristossa muistuu Rebwarille kuitenkin mieleen suhteellisen hyvänä aikana. "Olimme peloissamme, mutta se on tosi kaunista aluetta, vuoristomaisemaa", Rebwar selittää. Rebwar kertoo, että sisseillä oli oma lääkäri ja miehet saivat hyvää ruokaa ja kunnon vaatteita. Iran toimitti aseet.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Rebwar synkkenee nopeasti, kun hän alkaa kertoa hyökkäyksistä: "Yötä päivää lentokoneet pommittivat meitä. Oli käynnissä sota. Ihan milloin vain olisi saattanut kuolla, siis monta kertaa. Olin vain onnekas..."

Ulkomailla sota tuli tunnetuksi laittomista sodankäyntitavoista. Raportoitiin, että Saddamin armeija hyökkäsi kurdeja vastaan kemiallisin asein. Halabjan kaupungissa tapahtuneessa iskussa 5000 ihmistä kuoli hetkessä lentokoneista pudotettuihin kaasupommeihin. Rebwar joutui kaasuhyökkäyksen kohteeksi kaksi kertaa.

Toisella katsomalla -oppitunti DIA 13

Myös Iranin puolella tapahtui kauheuksia ja Rebwarin oli päästävä pois. Tovereidensa kanssa hän päätti lähteä itään, kohti Pakistania. Päämääränä oli YK:n pakolaisleiri. Matka läpi Iranin oli kuolemanvaarallinen. Pakolaisilla ei ollut lupaa matkustaa Iranissa.

Rebwar ei voi unohtaa, miltä tuntui kärsiä koko ajan nälästä ja kylmästä. Surkeissa kengissä oli käveltävä määrättömiä matkoja. Rebwar oli menettänyt yhden ystävänsä, kun tämä söi aavikon myrkkymarjoja nälkäänsä.

Koko ajan Rebwar ajatteli perhettään. Mitä äiti ja isä tekisivät, jos Rebwar kuolisi? Kuka kertoisi heille, jos rajavartijat nyt ampuisivat heidät? Lopulta Rebwar pääsi kuitenkin perille.

Avustustyöntekijät ottivat pakolaisjoukon ystävällisesti vastaan ja tarjosivat apua. Sitten Rebwaria haastateltiin ja hänelle annettiin pakolaisstatus. Eri maiden delegaatiot kävivät haastattelemassa pakolaisia. Rebwar haaveili Sveitsiin pääsystä, sillä isovelji oli sanonut, että se on hyvä maa.

Kun Suomen delegaatio tuli tarjoamaan Rebwarille turvapaikkaa, Rebwar kieltäytyi aluksi. Rebwar oli kuullut, että Suomessa on kamalan pitkä talvi ja hyvin kylmää. Ystävällinen suomalainen haastattelija sai kuitenkin muutettua Rebwarin mielen. "Olet vielä nuori ja voit rakentaa uuden elämän", haastattelija sanoi.

Suomi ei ollutkaan kolea ja pimeä, niin kuin Rebwar oli kuvitellut. Vuoden 1991 kesä oli kaunis ja ihanan aurinkoinen. Mutta syksyllä tilanne muuttui. Alkoivat pimeät ja sateiset ajat, ja pakolaiset siirrettiin omiin asuntoihin.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

”Me kurdit tykkäämme asua isoissa kaupungeissa lähellä toisia. Ja nyt meidät hajotettiin eri paikkoihin. Muistan, että mun ystävä oli tulla hulluksi... Oli paljon ongelmia”, Rebwar muistelee. Kaduilla ihmiset huutelivat rasistisia kommentteja. Oli lama-aika, eikä kukaan halunnut pakolaisia. Yksiössään Rebwar koki olonsa orvoksi. ”Mä itkin paljon ja oli tosi raskasta.”

Nyt Rebwar on asunut Suomessa jo 20 vuotta. Hän puhuu sujuvaa suomea ja tekee töitä sekä ravintolassa että sähköasentajana. Muutama vuosi sitten Kurdistanista löytyi uusi vaimo Susa, ja nyt pariskunnalla on suloinen pieni tyttö.

Sivummalla Rebwarin ja Susan pieni tytär nukkuu päiväuniaan kauniina kuin prinsessa. Tällaisina hetkinä elämä on hyvää. Pieni perhe on koossa ja ystäviä on ympärillä. Suomen aurinko tuntuu lämpimältä.

Vinkkejä tuntia varten

- Yritä optimoida aiheen ajankohtaisuus ja merkitys opiskelijalle esimerkiksi, vertailukohteella tai muulla. Konkretisoi niin paljon kuin mahdollista!
- Haasta opiskelijoita ajattelemaan. Kyseenalaista, tuo uusia näkökulmia ja esimerkkejä.
- Jos luokassa on maahanmuuttajia, mieti voisivatko he antaa esimerkkejä. Parempi huomioida kuin jättää huomioimatta.
- Jos opiskelijat innostuvat keskustelemaan, anna heille aikaa ja tilaa siihen. Yritä kuitenkin huomioida kaikkia, eikä vain äänekkäimmät.
- Oppitunnin lopussa kannattaa lyhyesti kerrata oppitunnin pääviesti: stereotyyppien uudelleenarviointi.

Hyödyllistä luettavaa

- *A year of crises*. UNHCR Global trends 2011.
<http://www.unhcr.org/4fd6f87f9.html>
- *Maahanmuuton vuosikatsaus 2011*. Sisäasiainministeriö.
http://www.intermin.fi/download/33826_maahanmuutto_2011_tilastokatsaus_web.pdf
- *10 väitettä & faktaa turvapaikanhakijoista ja pakolaisista*. Pakolaisneuvonta ry.
<http://www.pakolaisneuvonta.fi/index.html?lid=90&lang=suo>
- *Tietoa pakolaisuudesta*. Suomen Pakolaisapu.
<http://www.pakolaisapu.fi/fi/tietoa/tietoa-pakolaisuudesta.html>

